

29 juni 2023

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Internationale studenten en het Nederlands (en Engels)

In dit document zetten we de zaken die mogelijk interessant zijn de komende discussies, naar onze mening, op een rijtje. In het LeiDocument 93 is verder alles aan toelichting te vinden. In die stukjes tekst hebben we allerlei **kernzaken vet** gemaakt, als 'triggers'.

Brief aan TK

Alles bij elkaar voldoende munitie om gesprekken met bestuurders aan te gaan en te kijken naar waar weerstand is, hoe men daarmee wil omgaan en wat men kennelijk allemaal onredelijk zal gaan vinden op basis van de gegroeide situatie. Maar we denken dat OCW simpelweg gaat verlangen dat er een plan van aanpak op tafel moet komen, per instelling, om aan te geven hoe die situatie waar het echt nodig is, kan worden teruggedraaid om aan de nieuwe scenario's te voldoen.

Ja, dat zijn wel belangrijke gesprekken, maar de vraag is altijd: In hoeverre **kan een onderwijskoepel afspraken maken namens instellingen die zich autonoom opstellen** en mede als zodanig willen handelen? Elke instelling stelt dat men zich niet altijd hoeft te houden aan wat een koepel vindt, als een soort 'gemiddelde' mening van de aangesloten leden. Men vindt dat er dan een soort 'weging' moet plaatsvinden, op basis van individuele belangen. We gaan het zien en merken.

Tevens zullen die afspraken ook weer heel scherp op papier dienen te worden gezet. Laten we ervan uitgaan dat de werking daarvan gelijk kan worden gesteld aan een formele regeling. Dat betekent dat **alle instellingen hiermee akkoord dienen te gaan**, als absolute basis voor wat er eventueel aan maatwerk is te regelen.

3 Brief aan CvB's over dit onderwerp

Er worden geen doekjes om gewonden in deze mededeling – een soort staforder - aan de CvB's. Het gaat om **teveel negatieve effecten**, nota bene mede aangedragen door de instellingen zelf. Er komt dus een 'hoger onderwijs-fatbike' met een stuur voor de overheid en een rem die ook kan worden bediend door de inspectie. De meeste routes die dienen te worden afgelegd, moeten helder zijn uitgezet in Nederland, in voorkomend geval met zinvolle en relevante delen en omleidingen ervan in het buitenland – of met een start of een finish ergens in een ander land.

Hier staat simpelweg opgesomd wat in de brief aan de TK is aangedragen. Het kan best leiden tot maatwerk en regionale verschillen. **Dat klinkt mooi maar wat is de bandbreedte bij maatwerk** (dus wat is de speelruimte)? En hoe komen we tot handige indelingen van de regio's, in een klein land als Nederland? Gaat het eigenlijk ook niet om de delen van ons land die grenzen aan Duitsland en Vlaanderen? Maar we kunnen ook denken aan de meer dunbevolkte gebieden waar veel bedrijfsleven te vinden is. Tevens is na te gaan of er specifieke internationale bedrijven zijn.

4 Brief van OCW met regelingen en historie daarbij

Ongetwijfeld zal men gaan zeggen dat er sinds 1993 toch wel een heleboel is veranderd. Maar, en daar zit 'm echt de crux, het zijn de instellingen zelf geweest die in de afgelopen dertig jaren wel van alles hebben uitgeprobeerd, zelf hebben bedacht, in alle vormen hebben gegoten en voortdurend hebben geroepen dat 'iets' anders moet. In die tijd is om de zoveel jaren in de richting van OCW geroepen dat de wet knelt, de regelingen niet meer passen, de kansen om meer te doen om zeep worden geholpen en instellingen niet kunnen experimenteren en dat soort argumenten. **Maar als er dan werd gevraagd wat zoal aanpassingen verdiende, leverde de zoektocht eigenlijk geen echte vernieuwingen op.** Daarbij werd steeds door OCW gemeld dat veel van de wensen simpelweg binnen de bestaande kaders zijn te verwezenlijken.

Dit alles kan in nieuwe documenten worden vastgelegd, goed te keuren door interne organen bij de instelling. Deze zijn vervolgens ook **bronnen voor een visitatiecommissie** – en dan denken we dat die namens de NVAO al na de zomervakantie daarop zullen kunnen gaan doorvragen. Dat wordt dus bijzonder interessant en spannend.

Het lijkt wel een soort inkeer-regeling: wie zelf op de schreden van een belastingontduiking terugkeert, krijgt geen boete of strafblad. Maar hier zit dus toch een waarschuwend boodschap achter verborgen. Mocht **straks blijken dat bepaalde opleidingen volkomen onterecht**, ook op basis van de 'oude normen', in het Engels worden gegeven en de instellingen hebben geen zin om over te stappen op het Nederlands, zou dit wel eens zwaar aangerekend kunnen worden.

Zo kan straks een aanvullende her-accreditatie gaan plaatsvinden. Ook wordt men wellicht een stuk kritischer als er nieuwe opleidingen worden aangevraagd, te verzorgen in het Engels of grotendeels daarin. Misschien kijkt de overheid in voorkomend geval tevens naar een **bijstelling van de instellingsaccreditatie**, toch ook een kenmerk van vertrouwen.

Strikt geredeneerd moet de opleiding hierbij zorgen voor een Nederlandse vertaling, een verslag, een samenvatting of iets anders, zeker als het om een inleiding gaat in een minder gebruikelijke taal. Hoewel, **de software is al ruim beschikbaar om simultaan een vertaling in beeld te brengen** als de studenten op hun laptop inloggen en de bijdrage kan worden gestreamd.

Overigens een interessante ontwikkeling in dit kader. Er kan van alles in het Engels worden aangeboden, met een vertaling die meeloopt. **Is het dan een bijdrage in het Engels... of in het Nederlands?**

Nieuwe allianties universiteiten en hogescholen

We willen de minister wijzen op de groei van de **'European Universities Alliances'**, sinds een aantal jaren in het leven geroepen, op initiatief van een aantal landen en overgenomen door Europa. Daarin wordt op allerlei manieren met elkaar samengewerkt. En ja, dan is het logisch dat daarbij de Engelse taal leidend is.

Betekent dit dat **er alleen op specifieke onderdelen kan worden samengewerkt als het doel van een alliantie en de onderliggende opleidingen niet is om op te leiden voor het buitenland?** Het lijkt erop dat het vooral gaat om rond bepaalde aspecten internationaal bezig te zijn. Maar goed, een stevig aandachtspunt dus.

Wat is een opleiding in dit kader

Nog even dit: Men spreekt hier wel van 'de opleiding', maar bedoelt de minister dan het volledige aanbod dat onder een bepaalde naam in de markt wordt gezet? In de praktijk blijkt dat opleidingen met een eigen en gelijke nationale naam door de betrokken instellingen vaak behoorlijk verschillend worden ingericht en vormgegeven, dus met gebruikmaking van 'aard' en 'inrichting'. **Dat kan ook betekenen dat de ene instelling wel met Engels aan de slag gaat en de ander niet.** Hoe moet men als overheid hiermee omgaan?

Afstudeerrichting en nieuwe daarvan

Er wordt in de stukken gesproken over opleidingen. Maar er zal – mede kijkend naar de nieuwe regeling voor de macrodoelmatigheid en de oproep om **meer te gaan werken met afstudeerrichtingen** – dus ook een oordeel moeten worden geveld over nieuwe richtingen, al dan niet in het Engels. De NVAO heeft daar trouwens al een rol bij, in de formele zin, om na te gaan of die nieuwe richting wel binnen het opleidingsprofiel past. Dus graag meenemen in de nieuwe wetgeving.

Zij-instroom buitenlands niveau 5-diploma in de Bachelor

Tevens zal een discussiepunt worden of we hier hebben over het aanbod aan Ad- en Bacheloropleidingen of vooral de Masters. **Bij de Bachelor kunnen buitenlandse studenten zijdelings instromen, denkend aan degenen die elders een diploma op niveau 5 hebben behaald.** Krijgen ze dan een aanvullend bachelorprogramma worden aangeboden dat wel dat opleidt voor hetzelfde opleidingsprofiel maar volledig in het Engels plaatsvindt?

Online bezig zijn

Een interessant onderwerp hierbij zal ook het gebruik van online-onderwijs zijn, waarbij – zoals eerder gemeld – de software al zodanig ver is ontwikkeld dat er simultaan kan worden vertaald van het Nederlands naar het Engels, en omgekeerd. Teksten kunnen ter plekke zo ongeveer worden

'bedacht' en het toetsen op afstand wordt als zodanig een gigantische uitdaging. **Dus, moet elke student ook fysiek hier in ons land aanwezig zijn?**

Format gedragscode

Zou het handig zijn als **de UNL en de VH met een soort format komen**, om vervolgens alles periodiek met elkaar te gaan afstemmen? Het lijkt niet handig om in elkaars vijvers te gaan vissen, met sterk afwijkende argumenten voor dezelfde (soort) opleidingen te komen en alle benodigde contacten aan de eigen touwtjes te laten hangen.

Dit valt eigenlijk onder de descriptoren die voor het hoger onderwijs gelden. Je kunt wel allerlei kennis en andere competenties verwerven maar communicatie met 'anderen' is dan behoorlijk essentieel. Voor elke opleiding is dat vast te stellen, een soort maatwerk. **Maar ja, wat zijn in formele zin dan 'Nederlandstalige' studenten? Er staat niet dat ze Nederlander moeten zijn...** Kennelijk is het zo dat daarmee degenen worden bedoeld die het Nederlands als moedertaal hebben dan wel worden geacht het Nederlands voldoende te beheersen om aan de studie te beginnen. Dat kunnen ook buitenlandse studenten zijn die het Nederlands zodanig kunnen gebruiken dat ze zonder meer aan een opleiding die in het Nederlands wordt verzorgd, kunnen beginnen.

Er staat hier dat er wel iets moet worden gedaan als de opleiding niet in het Nederlands wordt aangeboden. Dat lijkt ons ook te gelden voor **specifieke afstudeerrichtingen – en als dat relevant is tevens voor de varianten (voltijd, deeltijd en duaal)**. Maar het kan best zo zijn dat juist de meest essentiële onderwijseenheden alleen in het Engels worden verzorgd en ook dan moet er iets extra's gebeuren.

5 NVAO en haar inbreng

Dat lijkt op zich prima in orde. Maar hier en daar toch wat te vaag. Als de opleiding in een andere taal wordt aangeboden en verzorgd, kijkt men wel naar de docenten maar het gaat om alle andere betrokkenen binnen het programma. Ook is het interessant om te bezien wat de afkomst van een medewerker is, de status en andere zaken. **Want ja, die persoon kan na een paar maanden wel zijn verdwenen en dan is het nog maar de vraag hoe men dan de vacature invult.**

Ook is handig om te kijken naar het **verschil tussen docenten en degenen die een toets mogen afnemen**. Doet men dit allemaal structureel en liggen er goede afspraken aan ten grondslag? We denken dat dit nog wel kan worden aangescherpt.

Prima, maar zoals gezegd, een aantal aanscherpingen is nodig. Niet dat meteen alles op de kop moet, maar een aanvullend inhoudelijk stuk is al handig met een aantal details – naast wat men beoogt met een aanscherping van de aanvraagprocedure voor nieuwe opleidingen. Bovendien kan het geen kwaad nog eens met **een aantal experts diverse rapporten uit de afgelopen jaren** onder de loep te gaan nemen, dus waar een panel tegenaan is gelopen en wat goede voorbeelden zijn.

Deel 2 – Debat in de TK – commissie onderwijs

6 Debat over taalgebruik in het hoger onderwijs – uitkomsten bekeken...

Dat gaat nog heel spannend worden als de criteria voor de uitzonderingen op de regel moeten worden vastgesteld. **Dan moet er een (bestaande?) club zijn die de beoordeling gaat doen**, zodat de minister op basis daarvan toestemming kan verlenen – misschien wel onder bepaalde voorwaarden. Dat de messen alreeds worden geslepen, is duidelijk, met in de bijlagen recente voorbeelden.

Hier was de minister dus heel erg duidelijk. Hij wil de controle ook gaan aanscherpen, om te voorkomen dat instellingen via een u-bocht-constructie blijven werven (want wat te doen als private organisaties en bureaus het blijven doen... zonder formele betrokkenheid bij hogescholen dan wel universiteiten?). **Die studenten mogen gewoon komen, als ze zelf het initiatief nemen.**

Nog een paar extra zaken...

- **Er moet ook nog wel naar de Ad worden gekeken, en de route met de Ad naar de Bachelor – en het gebruik van het Engels daarbij;**
- Hoe gaan we om met het feit dat in Nederland in het wo de Bachelor en de Master als het ware aan elkaar vastzitten d.w.z. **dat vrijwel iedereen na de Bachelor een Master gaat doen?**

- Hoe kijken we naar **de brugprogramma's** vanuit de hbo-bachelor naar de wo-master?
- Welke rol speelt **de afleverende instelling voor de Bachelor** in het buitenland als de persoon hier een Master wil gaan doen?
- Worden de **post-initiële masteropleidingen** ook meegenomen?
- Omdat **private opleidingen geen toets macrodoelmatigheid** behoeft te ondergaan, moet worden bezien wat dit betekent voor dit aanbod.

Deel 3 – Een derde... dat is...

Wat houdt het getal 240 in

- Elke hbo-bachelor-student dient een aantal eenheden te volgen (en af te ronden door te voldoen aan de eisen ervan) waarbij de som van de aantallen studiepunten voor deze eenheden dient uit te komen op **exact 240**; minder kan nooit, meer misschien wel maar ja, dan moet het meerdere dan 240 als extra worden vermeld in het diplomasupplement;
- Dit programma kan voor elke student **in principe anders** zijn, maar in de praktijk komt het erop neer dat er groepen studenten zijn te identificeren die een gelijk(waardig) programma volgen;
- We spreken niet meer van cohorten, maar een student wordt geacht zich te houden aan wat er in de **onderwijs- en examenregeling** staat over de aanwezige eenheden en de leerroutes; daarbij zijn er altijd studenten die dusdanige keuzes maken uit het aanbod aan eenheden dat ze aan het eind hetzelfde programma hebben gevolgd; aldus zijn er allerlei groepen te zien in een opleiding;
- Er zijn studenten die nominaal studeren, dus vier jaar, maar door **vertragingen kunnen ze ook onder een andere OER gaan vallen**, met nieuwe mogelijkheden voor het maken van keuzes, als ze maar op die 240 uitkomen (al kan een andere eenheid omvangrijker zijn, maar goed, dan telt men het aantal eenheden... of telt men die eenheid voor minder punten mee... of voegt men een extra eenheid toe...).

Catalogus en OER

Natuurlijk kent een opleiding in de OER geen 'catalogus' met programma's waarbij de eenheden alleen maar optellen tot 240. Er zijn op basis van het opleidingsprofiel en de leeruitkomsten (eindtermen) veel keuzevakken beschikbaar, samen met minoren en verschillende soorten projecten. **Zo ligt er van alles 'op de plank'**. Het belangrijkste is dat er een programma mee is op te stellen, samenhangend en leidend tot het eindniveau, binnen dat opleidingsprofiel.

Als men tevens de student de ruimte geeft om ook elders nog te gaan te shoppen, dan liggen er misschien wel eenheden klaar met een gezamenlijke omvang van meer dan 400 studiepunten, om maar even een slag te slaan. **Maar 600 zou ook helemaal niet vreemd zijn.**

Opbouw van een opleiding – nu...

Het is bekend dat de wetgeving eigenlijk niet echt is veranderd in de afgelopen jaren als het gaat om de voorschriften voor de opbouw – als ze al zijn te vinden als 'keiharde randvoorwaarden'. Maar dan toch is het nu vaak en bij veel opleidingen anders.

- Er moet wel een **eerste fase zijn die nog steeds de propedeuse wordt genoemd** of de 'eerste 60 studiepunten'. In het hbo mag het ook minder dan 60 zijn als er maar geen examen na die eerste fase wordt afgenomen.
- Na die eerste fase mag elke instelling doen **met de volgende 180 studiepunten** wat men gewoon wil. Dat kan in allerlei volgordes gebeuren, er kunnen leerlijnen worden uitgezet, met ook afstudeerrichtingen en met gebruikmaking van keuzevakken, minoren en andere onderwijseenheden (en met inzet van leeruitkomsten).
- Er moet wel aan het eind van **elke leerlijn een afsluitend examen** zijn.
- Voor alles wordt onder **verantwoordelijkheid van de examencommissie** een onderwijs- en examenregeling opgesteld, elk jaar te publiceren, met allerlei voorschriften.
- Zo dient alles te leiden tot een geheel dat **samenhangend is** (en studeerbaar) zodat de student aan het eind voldoet aan de eisen van het opleidingsprofiel.

Kern van een opleiding – NVAO...

Bij de uitzoeken wat je moet doen met de 'eis' van maximaal 'een derde niet in het Nederlands', duikt ook de vraag op wat onder de kern van een opleiding dient te worden verstaan. In principe kun je gewoon allerlei eenheden in een programma onderbrengen, bij elkaar geraapt uit de catalo-

gus die aan de OER is gekoppeld, maar hoe staat het dan met **de herkenbaarheid** van het programma?

De NVAO gaat na of **de naam van de opleiding de lading dekt**. Er moet sprake van een vorm van houvast, een relatie tussen het opleidingsprofiel en het werkveld waarvoor wordt opgeleid. Uiteraard moet ook worden gezien of niet alleen maar gaat om het aantonen van die relatie (papier is geduldig), maar ook of het programma dat een student kan volgen resulteert in een samenhangend geheel dat binnen dat opleidingsprofiel is te plaatsen.

Daarbij mag niet worden geëist dat alle 240 studiepunten voor iedereen gelijk of vergelijkbaar is qua eenheden. Dan wordt het echter toch mede een **kwestie van het kijken naar een 'kern'**, een groep eenheden die voor elke student gelijk(waardig) is – ook in voltijd, deeltijd en duaal. De vormgeving kan anders zijn maar deze eenheden dekken een bepaalde kern af.

In het hbo spreekt men dan van de **BoKS, de Body of Knowledge and Skills**. Daarin wordt de kern beschreven, met concrete zaken rond de leeruitkomsten. Het is echter aan de instelling om die zaken te vertalen naar onderwijseenheden, en daaraan studiepunten te hangen.

Er is derhalve geen norm gekoppeld aan de BoKS. In het verleden sprak men binnen de VH over minimaal 70% van elke leerlijn die een student kan aflopen. Maar dat was een soort 'herenakkoord' binnen de VH zelf. **De NVAO spreekt vooral over minimaal 60%**, afgeleid van de aanbeveling dat als een opleiding meer dan 40% gaat afwijken van de oorspronkelijke eenheden binnen de opleiding die is geaccrediteerd, men zich aldaar moet gaan melden. Er kan vervolgens worden gezien of men die opleidingsnaam mag behouden – of dat er een andere naam moet worden gekozen, met een nieuwe accreditatie.

Maar uiteraard kijkt men ook naar de dynamiek in het werkveld. Als het opleidingsprofiel meebeweegt met het beroepsprofiel, is er niets aan de hand. **Die 40% heeft vooral betrekking op een bewuste afwijking**, los van het werkveld, ook denkend aan afstudeerdifferentiaties.

Je zou dus kunnen zeggen dat **de kern van een opleiding een groep eenheden betreft, minimaal 60% van alle leerlijnen afdekkend**. Die kern kan en moet meebewegen met het opleidingsprofiel, dat op zich sterk is gebaseerd op de beroepsprofielen binnen het relevante werkveld.

Stages en afstudeeropdrachten - algemeen

Een specifiek aspect dat ook aandacht verdient, is het invullen van onderwijseenheden die we kunnen laten vallen onder de begrippen '**stage**' en '**afstudeeropdracht**'. Dat zijn zaken binnen een opleiding waarbij er wel een vorm van begeleiding is, maar je er moeilijk een taal aan kunt hangen. Ze kunnen ook beide in het buitenland, geheel of deels, worden uitgevoerd. Een begeleider van buiten de instelling kan daarbij elke taal spreken, als de student daarmee akkoord gaat.

Er moeten wel uitkomsten (bewijzen) zijn, met **een stageverslag en een rapport als resultaat van de afstudeeropdracht**. Die zou je kunnen laten vallen onder de eis om zoiets in het Nederlands op te leveren. Maar als het gaat om een opleiding waarbij de internationale component ook van belang is, of bij een differentiatie, dan kun je ervan afwijken. En nogmaals, dat zou best kunnen als de student daarmee instemt, dus dat het wel in het Nederlands zou moeten gebeuren, maar dat de student en de begeleider (beoordelaar) **beiden met een andere taal akkoord gaan**. Denk maar eens aan alle discussies over het gebruik van het Fries (een erkende taal), als de student zich daarmee beter kan uitdrukken.

Er zal in ieder geval een beslissing moeten worden genomen over hoe deze eenheden een plek te geven in de regeling.

Online en taal

Online leren is ook een interessant onderwerp. Nu zijn er geen duidelijke regels over het gebruik ervan, los van de Open Universiteit en private aanbieders. Men denkt hierbij dus aan het inzetten van digitaal lesmateriaal en dat mag dus best – in het Engels en zo nodig met 'ondertiteling'.

Maar wat te doen als het gaat met inzet van software zoals Zoom en MSTeams, en allerlei andere programma's die sterk in opkomst zijn. **Er kunnen docenten zijn die op afstand lesgeven** of instructies geven, waarbij via zo'n software-programma meteen alles in Nederlands wordt omgezet,

maar ook naar het Engels als de studenten reageren in het Nederlands. Valt dit dan ook onder het lesgeven in een andere taal of toch in het Nederlands?

Het lijkt allemaal bij elkaar een theoretische kwestie, ook als het gaat om het toetsen, mondeling en schriftelijk. In de komende jaren **zullen systemen worden gebouwd** waarbij het totaal niet meer uitmaakt welke taal je spreekt... en iedereen soepel met elkaar kan communiceren.

Een voorstel...

Na deze beschouwingen geven we een **aanzet voor een mogelijke aanpak**, als een bijdrage aan de discussies. We vermoeden dat van alles overhoop zal worden getrokken, als eenmaal helder is wat de regeling gaat worden.

We gaan voor het gemak uit van een voltijdse hbo-bachelor, met inzet van onderwijseenheden zoals nu gebruikelijk is. Dat levert een mogelijk **raamwerk op** waarmee valt te bezien hoe andere varianten en vormgevingen in elkaar zijn te steken.

Basis

Het gaat er dus om dat ons land straks bacheloropleidingen kent die zich richten op de Nederlandse markt en derhalve maximaal een derde in een andere taal mogen verzorgen. Dat vertalen we naar:

- een programma van 240 studiepunten voor elke student,
- waarvan maximaal 80 studiepunten in de andere taal worden aangeboden, ook weer uitgaande van de student, en
- waarbij de keuzes die de student kan maken zodanig moeten worden ingebed in de vormgeving dat het maximum dus ook daadwerkelijk 80 studiepunten is.

Kader

Maar dan moeten er ook nog wel een aantal afspraken worden gemaakt, met een soort kader voor die vormgeving:

- Er wordt gesproken over de opleiding hierbij, dus met een formele naam, in de registers vastgelegd;
- Het betreft in principe alle varianten voor een opleiding;
- Er wordt gekeken naar de leerlijnen die een student kan doorlopen, op basis van de eenheden die voor iedereen zijn vastgelegd, met vervolgens de keuzes die een student op basis van het onderwijs- en examenreglement kan maken;
- In het geval een student de mogelijkheid heeft om een onderwijseenheid te kiezen uit een andere opleiding, dient daarbij rekening te worden gehouden met de afspraken voor de maximaal een derde.

Kortweg komt het er dus op neer dat er **een soort structuur is waarbinnen een student kan opereren**, en voor de reguliere leerlijnen keuzes kan maken zodanig dat maximaal 80 van de 240 studiepunten in een andere taal worden verzorgd.

Voorstel

Dat zou kunnen als voor een hbo-bacheloropleiding kan worden uitgegaan van de volgende onderdelen van die structuur – dus als een voorstel:

- Een hbo-bacheloropleiding kent een 'Body of Knowledge and Skills (BoKS), waarvoor de afspraak is te maken dat deze minimaal 135 studiepunten afdekt, met onderwijseenheden die in het Nederlands worden verzorgd;
- Het eerste leerjaar wordt volledig in het Nederlands verzorgd, dus voor de eerste 60 studiepunten, vallend binnen de BoKS;
- Het tweede leerjaar wordt voor minimaal twee derde in het Nederlands verzorgd, dus voor een aantal van 40 studiepunten, vallend binnen de BoKS;
- Het derde leerjaar wordt voor minimaal een kwart in het Nederlands verzorgd, dus voor een aantal van 15 studiepunten, vallend binnen de BoKS;
- Het vierde leerjaar wordt voor minimaal een derde in het Nederlands verzorgd, dus voor een aantal van 20 studiepunten, vallend binnen de BoKS;
- De stage en/of de afstudeeropdracht vallen in principe onder het onderwijs dat wordt gegeven in het Nederlands, op basis van het opleveren van de rapportages, de beoordeling en andere zaken in de Nederlandse taal (zie de opmerking verderop);

- Op basis van het aantal studiepunten die aan bovengenoemde eenheden zijn verbonden, kan worden bepaald of er nog eenheden moeten worden gekozen door een student, verzorgd in het Nederlands. Daarbij wordt gedacht aan vakken die ook binnen de BoKS vallen, keuzevakken, minoren of specifieke projecten e.d.

De keuze voor het aantal van 135 voor de BoKS is gebaseerd op de 'afpraak' dat 60% van een opleiding de kern van een opleiding vormt. Dat komt neer op een aantal van 144 studiepunten, en hier dus naar beneden afgerond, wetende dat de stage of een daaraan gekoppeld praktijkdeel dan wel de afstudeeropdracht ook normaal gesproken past binnen de BoKS. Deze eenheid kan bij de 135 worden opgeteld om tot die 160 te komen.